

7. Облік сільськогосподарської діяльності : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. програмою бакалавра зі спец. «Облік і аудит»] / [Лузан Ю. Я., Жук В. М., Гаврилюк В. М., та ін.]. – К. : Юр-Агро-Веста, 2007. – 368 с.

8. Рябенко Р. Збираємо урожай: узагальнення даних з обліку сільськогосподарської продукції / Р. Рябенко // Баланс – Агро. – 2010. – № 14. – С. 17.

АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ

**ПОРИВАЄВА Д.Ю.*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Серед світових виробників Україна посідає друге-третє місце за валовим збором насіння соняшнику. Упродовж останніх трьох років у країні виробляється 4,3-5,3 млн. т насіння. При цьому частка переробки соняшнику становить близько 98 % олійної сировини. При переробці насіння на олію, одержують макуху або шрот, які є цінним концентрованим кормом з вмістом білка 35-36% [2, с. 108].

Підвищення рівня урожайності соняшнику в значній мірі залежить від раціонального розміщення та раціональної концентрації його посівів в районах з найсприятливішими умовами вирощування. Найбільші площі посівів зосереджені в Дніпропетровській (558,1 тис. га у 2014 р.), Запорізькій (578,9 тис. га), Кіровоградській (544,8 тис. га), Миколаївській (459,1 тис. га) та Харківській областях (429,4 тис. га) [2, с. 107].

Загалом, можна сказати, що ефективність виробництва – складна економічна категорія, в якій відображується дія об'єктивних економічних законів. Більшість економістів вважає, що ефективність виробництва є формою відображення своєї мети. Поширене визначення критерію ефективності – збільшення продукції і доходу при найменших витратах. Конкретизуючи його, можна стверджувати, що всі удосконалення в організації виробництва в підсумку мають одну мету – зростання власного доходу і покращання умов життя працівників [3].

* Науковий керівник – Артеменко О.О., к.е.н., доцент

Водночас на них істотно відбивається дія зовнішнього середовища, насамперед тих його ланок, на які аграрні підприємства не мають будь-якого впливу, отже розглянемо економічну ефективність вирощування продукції соняшник на ФГ «Кобелев Роман Анатолійович» за 2013-2015 рр. (табл.).

Таблиця

Економічна ефективність вирощування рослинництва на ФГ «Кобелев Роман Анатолійович» за 2013-2015 рр.*

Показники	Соняшник		
	2013	2014	2015
Площа посіву, га		91,9	120,0
Вироблено продукції, ц	4464	4508,0	4580,0
Виробнича собівартість, тис. грн.	677,4	1343,0	1687,0
Реалізовано продукції, ц	3440,00	5420,0	3786,0
Повна собівартість, тис. грн.	771,5	1909,0	1520,0
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	841,8	1972,0	2775,3
Урожайність, ц/га	45,0	49,1	38,2
Виробнича собівартість, грн. /ц	151,75	297,91	368,34
Повна собівартість, грн./ц	224,27	352,21	401,48
Ціна реалізації, грн./ц	244,71	363,84	733,04
Прибуток (збиток), грн.:			
а) на 1 ц	20,4	11,62	331,6
б) на 1 га	919,6	570,2	12654,7
Рівень товарності, %	77,1	120,2	82,7
Рівень рентабельності, %	9,1	3,3	82,6

* ф.29 ФГ «Кобелев Роман Анатолійович» 2013-2015 рр.

Виходячи з розрахунків економічної ефективності вирощування рослинництва на ФГ «Кобелев Роман Анатолійович» за 2013-2015 рр. спостерігаємо такі зміни, як урожайність соняшнику в динаміці має тенденцію до спаду і становить 38,2 ц/га; при ціні реалізації 733 грн./ц, виробнича собівартість складає 368 грн./ц, а повна 401 грн./ц; прибуток дуже значно збільшився та склав 331,6 грн/ц; рівень товарності в порівнянні з 2014 р. зменшився на 42,5%, до 82,7 %, а рівень рентабельності збільшився до 82,6 %. Отже, провівши аналіз виробництва соняшнику на підприємстві, відзначимо, що в останні роки усі показники вирощування соняшнику коливаються, то збільшуються, то зменшуються. Однак в умовах жорсткої конкуренції

підприємству необхідно вдосконалювати технології виробництва для підвищення економічної ефективності виробництва цієї досить рентабельної культури.

Підвищення економічної ефективності забезпечує зростання доходів господарств, що є основою розширення і вдосконалення виробництва, підвищення оплати праці та поліпшення культурно-побутових умов працівників галузі. Проблема піднесення ефективності сільськогосподарського виробництва полягає в тому, щоб на кожну одиницю витрат досягти суттєвого збільшення обсягу виробництва продукції, необхідної для задоволення матеріальних і культурних потреб суспільства. Підвищення ефективності виробництва соняшнику, насамперед, залежить від його урожайності й рівняння використання землі, що впливає на собівартість, трудомісткість і рентабельність виробництва соняшнику.

Важливу роль для підвищення ефективності виробництва соняшнику становить максимальне збільшення якості продукції. Покращання якості сільськогосподарської продукції відіграє не лише економічну, а й соціальну роль, збільшення виробництва продукції, вихід на нові ринки збуту сприятиме отриманню максимального прибутку. Покращання якості продукції соняшнику невід'ємно пов'язане із інноваційною діяльністю.

Температурні умови в зоні Лісостепу і Степу України є найбільш сприятливими для вирощування соняшнику, а посушливих районах їх урожайність взагалі знаходиться на межі збитковості. Підвищення ефективності зовнішоекономічної діяльності України щодо олійно-жирової продукції та забезпечення її конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках в умовах інтеграційних процесів набуває надзвичайно важливого значення. Економічні умови в сфері виробництва і переробки соняшнику залишаються недосконалими [4].

Проблема формування ефективності виробництва соняшнику постає ще й з іншого боку: виробники соняшнику з метою збільшення доходів в умовах високої ціни на цю культуру часто не звертають увагу на вимоги агротехніки, що призводить до зниження родючості ґрунту і, як наслідок, до зменшення урожайності й погіршення показників ефективності виробництва даної культури [5, с. 141].

Я гадаю, що виробництво соняшнику є досить перспективним, але для подальшого його розвитку необхідно враховувати певні особливості.

Шляхи підвищення ефективності виробництва соняшнику, передбачають комплекс таких основних заходів:

- раціональне використання виробничих фондів і трудових ресурсів;
- впровадження комплексної механізації і автоматизації виробництва, поліпшення використання землі, підвищення її родючості;
- впровадження інтенсивних і ресурсозберігаючих технологій та індустриальних методів виробництва;
- підвищення якості і збереження виробленої продукції;
- розвиток сільськогосподарського виробництва на основі різноманітних форм власності і видів господарювання і створення для них рівних економічних умов, необхідних для самостійної та ініціативної роботи.

Література.

1. Веб-сайт «Декларація Всесвітнього самміта по продовольственої безпеці». http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summit2009_declaration.shtml.
2. Рослиництво України. Статистичний збірник 2014 р. – К.: 2015. – 180 с.
3. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: [Монографія] / За ред. проф. Г.С. Мазнева. – Харків : Вид-во «Майдан», 2014. – 592 с.
4. Гладій В.В. Особливості поглиблення агропромислової інтеграції / В.В. Гладій // Економіка АПК. – 2005. – № 12. – С. 55-58.
5. Кучеренко С.Ю. Організаційно-економічні засади ефективного виробництва соняшнику в Україні / С.Ю. Кучеренко // Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди. Економічний вісник університету. – 2015. – Випуск № 24/1.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ОБЛІКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

**ПОНОМАРЕНКО О.Г., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
КРИВЕНКО С.В., ЗДОБУВАЧ СВО «МАГІСТР»,
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Фермерське господарство має такі переваги: мобільність; швидке впровадження досягнень науково-технічного прогресу; незначні витрати на управління; виключається бюрократизація; вузька виробнича спеціалізація; висока продуктивність праці; низькі витрати виробництва [1].